

ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2024

ՀՈՒՆՎԱՐ - ՓԵՏՐՎԱՐ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՍՏ 4

Խմբի համարը

Նստարանի համարը

Հարգելի՛ դիմորդ

Խորհուրդ ենք տալիս առաջադրանքները կատարել ըստ հերթականության: Ուշադիր կարդացե՛ք յուրաքանչյուր առաջադրանք և պատասխանների առաջարկվող տարբերակները: Եթե Ձեզ չի հաջողվում որևէ առաջադրանքի անմիջապես պատասխանել, ժամանակը խնայելու նպատակով կարող եք այն բաց թողնել և դրան անդրադառնալ ավելի ուշ:

Ձեր առջև դրված թեստ-գրքույկի էջերի դատարկ մասերը ազատորեն կարող եք օգտագործել սևագրության համար: **Թեստ-գրքույկը չի ստուգվում: Ստուգվում է միայն պատասխանների ձևաթուղթը:**

Առաջադրանքները կատարելուց հետո չմոռանաք պատասխանները ուշադիր և խնամքով նշել պատասխանների ձևաթղթում: Պատասխանների ձևաթղթի ճիշտ լրացումից է կախված Ձեր քննական միավորը:

Մաղթում ենք հաջողություն:

Ա ՄԱԿԱՐԴԱԿ

1 Ե՞րբ է տեղի ունեցել Շամքորի ճակատամարտը.

- 1) 1826 թ. սեպտեմբերի 13-ին
- 2) 1826 թ. սեպտեմբերի 27-ին
- 3) 1826 թ. սեպտեմբերի 3-ին
- 4) 1827 թ. օգոստոսի 17-ին

2 Ե՞րբ է հրաժարական տվել ՀՀ առաջին նախագահը.

- 1) 1998 թ. փետրվարին
- 2) 1999 թ. մայիսին
- 3) 1998 թ. մարտին
- 4) 1996 թ. սեպտեմբերին

3 Ե՞րբ է տեղի ունեցել Գում Գափուի ցույցը.

- 1) 1890 թ. հունիսին
- 2) 1895 թ. սեպտեմբերին
- 3) 1890 թ. հուլիսին
- 4) 1891 թ. հունիսին

4 Հայիեղկումը վերակազմավորվել է ՀՄԽՀ Ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի՝

- 1) 1921 թ. ապրիլի 24-ին
- 2) 1921 թ. մայիսի 21-ին
- 3) 1921 թ. հունիսի 24-ին
- 4) 1920 թ. դեկտեմբերի 2-ին

5 Ե՞րբ սկսեց ձևավորվել առաջին համահայկական թագավորությունը.

- 1) Ք. ա. IX դարում
- 2) Ք. ա. XI դարում
- 3) Ք. ա. VII դարում
- 4) Ք. ա. VIII դարում

6 Տրդատ II-ը ո՞ր թվականին է ստիպված հեռացել Հռոմեական կայսրության սահմանները.

- 1) 249 թ.
- 2) 256 թ.
- 3) 272 թ.
- 4) 252 թ.

7 Ե՞րբ է Բաղդադի խալիֆը Աշոտ II-ին ճանաչել Հայաստանի շահնշահ.

- 1) 918 թ.
- 2) 920 թ.
- 3) 921 թ.
- 4) 922 թ.

8 Ե՞րբ է Կոմիտաս Մամիկոնյանը օծվել հայոց կաթողիկոս.

- 1) 608 թ.
- 2) 615 թ.
- 3) 614 թ.
- 4) 618 թ.

9 Ո՞վ էր գլխավորում 1547 թ. գաղտնի խորհրդակցության որոշմամբ Եվրոպա մեկնած պատվիրակությունը.

- 1) Ստեփանոս Սալմաստեցին
- 2) Աբգար Թոխաթեցին
- 3) Ստեփանոս Աղթամարցին
- 4) Միքայել Սեբաստացին

10 Որտեղի՞ց է սկիզբ առնում Արածանի գետը.

- 1) Սրմանց լեռներից
- 2) Ծաղկավետ լեռներից
- 3) Ծաղկանց լեռներից
- 4) Ծովք լճից

11 Որքա՞ն էր Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում ռուսական կռվող ուժի թիվը 1917 թ. ապրիլի դրությամբ.

- 1) 185 000
- 2) 182 000
- 3) 158 000
- 4) 232 000

12 Թվարկվածներից ո՞վ ԱՄԿ հիմնադիրներից չէ.

- 1) Հայկազ Խաչատրյանը
- 2) Խաչիկ Սաֆարյանը
- 3) Ստեփան Զատիկյանը
- 4) Շահեն Հարությունյանը

13 Ո՞ր գավառում էր գտնվում Արծափ ամրոցը.

- 1) Բագրևանդ
- 2) Կարնո
- 3) Կոզովիտ
- 4) Արտազ

14 Ի՞նչ լեզվով են գրված արտաշեսյան սահմանաքարերի արձանագրությունները.

- 1) լատիներեն
- 2) հունարեն
- 3) հայերեն
- 4) արամեերեն

15 Շուշին 1726 թ. գրավելու անհաջող հարձակման ժամանակ որքա՞ն զինվոր կորցրին թուրքերը.

- 1) 800
- 2) 1300
- 3) 700
- 4) 6000

16 Ո՞վ է «Հովհաննես Այվազովսկի» արձանի հեղինակը.

- 1) Նորայր Կարգանյան
- 2) Յուրի Պետրոսյան
- 3) Արա Սարգսյան
- 4) Արտաշես Հովսեփյան

17 Ո՞վ է ստորև տրված մեջբերման հեղինակը.

«Աստվածներից առաջիններն ահեղ էին ու երևելի և աշխարհի մեծամեծ բարիքների պատճառ, աշխարհի ու բազմամարդության սկիզբ: Մրանցից առաջ եկավ հսկաների սերունդը...»:

- 1) Մովսես Խորենացի
- 2) Ղազար Փարպեցի
- 3) Ագաթանգեղոս
- 4) Փավստոս Բուզանդ

18 Ո՞վ է մեջբերված խոսքի հեղինակը.

«Բոլոր հայ աշխատավորները պետք է գիտենան, որ ներգաղթի խնդրում մենք պետք է դեկավարվենք դասակարգային սկզբունքով, այսինքն՝ պիտի ներգրավենք միմիայն աշխատավոր տարրեր՝ բանվորներ և գյուղացիներ»:

- 1) Ա. Մյասնիկյանը
- 2) Ս. Լուկաշինը
- 3) Ս. Տեր-Գաբրիելյանը
- 4) Ա. Ամատունին

19 Տերմինների կամ հասկացությունների տրված բացատրություններից ո՞րն է ճիշտ.

- 1) Հայաստանում I դարից սկսված ժամանակաշրջանը հայտնի է «բուն հելլենիստական» անունով:
- 2) Փոքր Ասիայի արևելյան, Միջագետքի հյուսիսային և Իրանական սարահարթի հյուսիսարևելյան շրջանները և Հայկական լեռնաշխարհն ընդգրկող տարածքը հայտնի է «հնդեվրոպական նախահայրենիք» անունով:
- 3) Արևմտյան քաղաքակրթության հետ շփումների խորացման արդյունքում հայերին երբեմն կոչում էին Ասիայի եվրոպացիներ:
- 4) Վանի համահայկական պետության մեջ թագավորին կից գործող ավագների խորհրդի անդամները կոչվում էին արքայի «գործակալներ»:

20 Արևմտահայերի երկրորդ համագումարում ընտրված մարմինը, որը դիմեց «Արարատյան Հանրապետության» կառավարությանը, կոչվում էր՝

- 1) Արևմտահայերի խորհուրդ
- 2) Ազգային գործադիր կոմիտե
- 3) Արևմտահայ ազգային բյուրո
- 4) Արևմտահայ գործադիր մարմին

21 Թվարկվածներից որո՞նք են Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման հետևանքներ.

- ա. Արևելյան Հայաստանը ձեռք բերեց պետական ինքնավարություն:
- բ. Հայերը ձեռք բերեցին ազգային կյանքի կազմակերպման ավելի նպաստավոր պայմաններ:
- գ. Հայ ժողովուրդը ստացավ քաղաքական ազատ գործունեության իրավունքներ:
- դ. Հայերը ձեռք բերեցին անձի և գույքի ապահովություն:
- ե. Հայ ժողովուրդն ազատվեց գաղութային և կրոնական ճնշումներից ու հալածանքներից:
- զ. Արևելյան Հայաստանի տարածքի մեծ մասի վրա կրկին սկսվեց ազգահավաքման գործընթաց:

- 1) բ, դ, գ
- 2) ա, բ, ե
- 3) գ, դ, գ
- 4) ա, դ, ե

22

Թվարկվածներից որո՞նք են Կիլիկիայի հայերի և մոնղոլների միջև դաշինքի կնքման իրական պատճառ հանդիսացել.

- ա. Հայերը ցանկանում էին ստեղծել հայ-մոնղոլական դաշինք ընդդեմ խաչակիրների:
- բ. Մոնղոլները խոստացան հայերին վերադարձնել մահմեդականների խլած տարածքները և օգնություն ցույց տալ Իկոնիայի սելջուկների հարձակումների ժամանակ:
- գ. Հեթանոս մոնղոլները ձգտում էին շահելու քրիստոնյա հայերի համակրանքը, որովհետև թշնամաբար էին տրամադրված մահմեդականների նկատմամբ:
- դ. Մոնղոլները խոստանում էին պահպանել Հայաստանի անկախությունը և տարածքային ամբողջականությունը:
- ե. Մոնղոլները ծրագրել էին գրավել Ասորիքը և Պաղեստինը, ուստի վստահելի դաշնակցի կարիք ունեին, որպիսին կարող էր լինել Կիլիկյան Հայաստանը:
  - 1) բ, ե
  - 2) ա, դ
  - 3) դ, ե
  - 4) բ, գ

23

Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Հրահատ III-ի գործի պարտությունը հայոց բանակից և նահանջը իր երկիր
- բ. հռոմեա-պոնտական պատերազմների սկիզբը
- գ. Մարաստանի Միհրդատ թագավորի ամուսնանալը Տիգրան Մեծի դստեր հետ
- դ. Տիգրան Կրտսերի ներկայանալը և իր ծառայություններն առաջարկելը Պոմպեոսին
- ե. Սուլլայի բանակի մուտքը Կապադովկիա
  - 1) բ, ե, գ, ա, դ
  - 2) ե, գ, բ, դ, ա
  - 3) բ, գ, ե, դ, ա
  - 4) ե, բ, գ, ա, դ

24

Ըստ ժամանակագրական հաջորդականության՝ թվարկված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել երրորդը.

- ա. հայկական Թամանյան դիվիզիայի կազմացրվելը
- բ. ԽՍՀՄ ներքին գործերի նախարար Լ. Բերիայի ձերբակալությունը
- գ. Նյու Յորքում Հայկական համաշխարհային կոնգրեսի գումարումը
- դ. խորհրդային կառավարության պաշտոնական հայտարարությունը «Թուրքիայից ոչ մի տարածքային պահանջ» չունենալու մասին
- ե. Հայերի զանգվածային արտաքսումը Ալթայի երկրամաս
- գ. Արմենակ Խանփերյանցի գնդակահարությունը
  - 1) ե
  - 2) գ
  - 3) բ
  - 4) դ

25

Կատարել համապատասխանեցում.

Մականուն

1. Վարդգես	3. Վարդան	5. Կոմս
2. Փարամազ	4. Իշխան	

Անուն-ազգանուն

ա. Հովսեփ Արղության	դ. Հակոբ Կոտոյան
բ. Վահան Փափազյան	ե. Հովհաննես Սերենկյուլյան
գ. Սարգիս Մեհրաբյան	զ. Մատթեոս Սարգսյան

- 1) 1-դ, 2-զ, 3-ա, 4-ե, 5-բ
- 2) 1-ե, 2-բ, 3-զ, 4-ա, 5-զ
- 3) 1-ե, 2-զ, 3-զ, 4-ա, 5-բ
- 4) 1-դ, 2-ե, 3-զ, 4-ա, 5-զ

26

Կատարել համապատասխանեցում.

- ա. մոնղոլական իսան, որը ճնշեց հայ-վրացական ապստամբությունը
- բ. մոնղոլական զորահրամանատար, որը առաջնորդում էր մոնղոլական բանակի գլխավոր արշավանքն Այսրկովկաս
- գ. Վահրամյանների իշխանության հիմնադրի եղբայրը
- դ. Խաչենի տիրակալը, որը մահապատժի ենթարկվեց մոնղոլների դեմ ապստամբելու համար
- ե. ամիրսպասալար Ջաքարեի թոռը, որը մահապատժի ենթարկվեց մոնղոլների դեմ ապստամբելու համար

1. Սարգիս Ջաքարյան	4. Հասան-Ջալալ
2. Չարմադան	5. Հուլավու
3. Ջաքարե Ջաքարյան	6. Ստեփանոս

- 1) ա-5, բ-2, գ-1, դ-4, ե-3
- 2) ա-5, բ-2, գ-3, դ-4, ե-1
- 3) ա-2, բ-5, գ-3, դ-6, ե-1
- 4) ա-2, բ-5, գ-1, դ-6, ե-3

27) Ըստ Փարիզի խաղաղության խորհրդածողովի Տասի խորհրդին ներկայացված հայկական համատեղ հուշագրի՝ ո՞ր տարածքներն էին ներառվելու Միացյալ հայկական անկախ պետության կազմի մեջ.

- 1) Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ընդլայնված սահմաններով, Արևմտյան Հայաստանի 6 վիլայեթները, Կիլիկիայի 4 սանջակները
- 2) Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ընդլայնված սահմաններով, Արևմտյան Հայաստանի 7 վիլայեթները, Կիլիկիայի 4 սանջակները
- 3) Արևմտյան Հայաստանի 7 վիլայեթները, Կիլիկիայի 5 սանջակները, Ղարաբաղն ու Զանգեզուրը
- 4) Արևմտյան Հայաստանի 6 վիլայեթները, Կիլիկիայի 5 սանջակները, Հայաստանի Հանրապետությունը՝ առանց Ղարաբաղի

28) Կիպրոսի արտաքին գործերի նախարար Կիպրիանուն է՞րբ է ՄԱԿ–ի ամբիոնից կոչ արել քննարկելու Հայկական հարցը.

- 1) 1967 թ. հունիսին
- 2) 1970 թ. ապրիլին
- 3) 1965 թ. հոկտեմբերին
- 4) 1965 թ. ապրիլին

29) Ո՞ր թվականից է գահակալել Արշամ Երվանդակյանը.

- 1) Ք. ա. մոտ 260 թ.
- 2) Ք. ա. մոտ 230 թ.
- 3) Ք. ա. մոտ 240 թ.
- 4) Ք. ա. մոտ 220 թ.

30) Ո՞վ է հաջորդել Օշին թագավորին.

- 1) Գվիդոն Լուսինյանը
- 2) Լևոն IV–ը
- 3) Հեթում II–ը
- 4) Լևոն V–ը

31) Ո՞վ էր Կեսարիայի շրջանում հայտնի «Մեծ չելոյի» առաջնորդը.

- 1) Արամ Աչրգբաշյանը
- 2) Թորոս Ծառուկյանը
- 3) Մեծն Մուրադը
- 4) Մարգար Վարժապետը

32 Ո՞ր քաղաքի հայերին է վերաբերում մեջբերված խոսքը.
«... հայերը չափազանց քաջ կռվողներ էին ... Հայերը բացահայտորեն իրենց նպաստն էին բերում Ռուսաստանին»:

- 1) Էրզրումի
- 2) Բայազետի
- 3) Կարսի
- 4) Վանի

33 Ո՞ւմ ընդունած կոչից է մեջբերված հատվածը.

«Թուրքիայի կորստաբեր պահանջները և վիրավորական տևարդությունը վերջապես ազդեց հայ ժողովրդի հոգու վրա: Այժմ, գոնե, պարզվում է, որ մենք մեր հույսը պիտի կապենք մեր խիզախության հետ: ... Վերջին պատերազմական ու քաղաքական անցքերը որոշ լքում, ոգու անկում էին առաջացրել: Այսօր այդ հիվանդությունը բուժվում է, հին խիզախությունը վերածնվում է, և այդ փրկության միակ իրական ելքն է մեր դժվարին պայմաններում ու ժամանակներում»:

- 1) Երևանի Հայոց ազգային խորհրդի
- 2) Հայկական կորպուսի հրամանատարի
- 3) Հայաստանի ապահովության խորհրդի
- 4) Արևմտահայերի ազգային խորհրդի

34 Հայոց արքան ո՞ւմ է ասել ստորև բերված խոսքերը.

«Հայոց տան տերն ու թագավորը ես եմ, և ես քեզ չեմ տալիս հայոց երկիրը, որովհետև դու ինձ խաբեությամբ ես բերել Կոստանդնուպոլիս»:

- 1) Վասիլ II-ին
- 2) Դիոգենես IV-ին
- 3) Կոստանդին Մոնոմախին
- 4) Հովհաննես Կոմնենոսին

35 Խաչակիր մատենագիրները Կիլիկիայի հայկական պետության ժամանակաշրջանում այս երկրին ի՞նչ անվանումներ են տվել.

- 1) Հայաստան
- 2) Փոքր Հայք
- 3) Կիլիկյան Հայաստան
- 4) Մեծ Հայք
- 5) Հայոց աշխարհ

36 Գտնել տերմինը ճիշտ բնութագրող գործողությունները.

Ըստ «Ցեղասպանության հանցագործությունը կանխարգելելու և պատժելու մասին» կոնվենցիայի երկրորդ հոդվածի՝ *«ցեղասպանություն են համարվում որևէ ազգային, ռասայական, էթնիկական կամ կրոնական խմբի լիակատար կամ մասնակի ոչնչացման նպատակով իրականացվող հետևյալ գործողությունները.*

- 1) երեխաների կամավոր հանձնումը մարդկային մի խմբից մյուսին
- 2) խմբի անդամներին լուրջ մարմնական վնասվածք կամ մտավոր խանգարում հասցնելը
- 3) խմբի անդամներին բարոյական վնաս հասցնելը
- 4) խմբի համար ոչ կանխամտածված անտանելի կենսապայմանների ստեղծումը
- 5) խմբի ներսում ծննդաբերության կանխմանն ուղղված միջոցառումները

37 Գտնել սխալ պատասխանները.

Ի՞նչ հետևանքներ ունեցավ Փետրվարյան ապստամբությունը Հայաստանում.

- 1) Այն սթափեցնող ներգործություն ունեցավ խորհրդային իշխանությունների վրա:
- 2) Երկրում սահմանվեց ներքին առևտրի և գների մենաշնորհ:
- 3) Խորհրդային իշխանությունները ձեռնամուխ եղան հայկական բանակի արտոբված սպաներին ազատ արձակելու և հայրենիք վերադարձնելու գործին:
- 4) Վճռական քայլեր արվեցին երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բարելավելու համար:
- 5) Ապստամբներին համաներում շնորհվեց:
- 6) Երկրում վերջ տրվեց բոլշևիկների մենիշխանությանը:

38 Իրադարձությունների տրված պատճառահետևանքային կապերից որո՞նք են ճիշտ.

- 1) Մծբինի պայմանագրի համաձայն՝ պարսից Ներսեհ թագավորը ճանաչեց Մեծ Հայքի անկախությունը:
- 2) Արտաշատի հայ-հռոմեական պայմանագրի համաձայն՝ Մեծ Հայքը կորցրեց իր բոլոր արտաքին նվաճումները:
- 3) Արտաշատում Ք. ա. 94 թ. կնքված հայ-պոնտական պայմանագրի համաձայն՝ Հայաստանը ձեռք բերեց Ծոփքն ու Կորդուքը:
- 4) Վրաց թագավոր Փարսամանը հռոմեացիներին իր հավատարմությունը ցույց տալու համար սպանեց իր որդի Հռադամիզդին:
- 5) Արտաշատում Ք. ա. 54 թ. կնքված հայ-պարթևական պայմանագրի համաձայն՝ Պարթևստանը և Հայաստանը հռոմեացիներին դուրս մղեցին Կապադովկիայից:

39 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) ՀՄԽՀ իշխանությունները դեմ էին Անդրդաշնության ստեղծմանը, որովհետև այն հնարավորություն չէր տա երկիրը ու ժողովրդին արտաքին վտանգներից պաշտպանելու:
- 2) Անդրկովկասի խորհուրդների առաջին համագումարն ընդունեց ԱԽԴՄՀ Սահմանադրությունը և որոշեց մյուս խորհրդային հանրապետությունների հետ միավորվել ԽՍՀՄ–ի կազմում:
- 3) ԱԽԴՄՀ–ն գոյատևել է մինչև 1935 թվականը:
- 4) ԽՍՀՄ–ը իրականում ոչ թե դաշնային միություն էր, այլ համադաշնություն:
- 5) Վրաստանի հեղկոմի նախագահ Պ. Մդիվանին և իր կողմնակիցները կարծում էին, որ դաշնության կազմավորման համար չկային իրական նախադրյալներ, և այն պարտադրված էր Մոսկվայի իշխանությունների կողմից:
- 6) «Ստալինյան ինքնավարացման ծրագրին» հավանություն տվեցին խորհրդային բոլոր հանրապետությունների կոմկուսները:

40 **Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) Հայ նախարարները Հազկերտ I–ի պահանջով Տիգրան են ժամանել 450 թ. ապրիլին:
- 2) Ավարայրի ճակատամարտում հայոց զորքի թիվը երկու անգամ պակաս էր պարսիկների զորքից:
- 3) Ավարայրի ճակատամարտում հայկական երրորդ գնդի հրամանատարը Թաթուլ Վանանդեցին էր:
- 4) Վասակ Սյունին, Հռոմից օգնություն չստանալով, ծրագրել էր հաշտվել պարսից արքունիքի հետ:
- 5) Ղևոնդ երեցը Խաղիսաղի ճակատամարտի նախօրեին մկրտեց մինչ այդ չմկրտված զինվորներին:
- 6) Պարսից արքան իր մոտ պատանդ է պահել բղեշխ Աշուշային և Վասակ Սյունու երկու որդիներին՝ Բաբելին ու Ատրներսեհին:

41 **Թվարկվածներից ո՞րն է խախտում իրադարձությունների տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Հայոց կաթողիկոս Ներսես Շնորհալու գահակալման ավարտը
- 2) Հայոց կաթողիկոսի նստավայրի տեղափոխվելը Հռոմկլա
- 3) Մլեհի կառավարման սկիզբը
- 4) Միրիոկեֆալոնի ճակատամարտը
- 5) Երուսաղեմի գրավումը Սալահ ադ Դինի կողմից
- 6) Անիի ազատագրումը Զաքարյանների գլխավորած հայ-վրացական զորքի կողմից

42 Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- 1) Սարգիս Կուկունյանի ջոկատի անցումը ռուս-թուրքական սահմանը
- 2) Արաբոյի անդամակցելը «Դաշնակցություն» կուսակցությանը
- 3) ՀՅԴ ծրագրի տպագրումը «Դրոշակ»-ում
- 4) Կարինի և Տրապիզոնի հնչակյան մասնաճյուղերի ստեղծումը
- 5) «Խարիսխ» զինագործական արհեստանոցի հիմնադրումը Թավրիզում

--	--	--	--	--

43 Պաշտոնները համապատասխանեցնել գործիչների անուններին.

- Ա. Արթուր Մկրտչյան
- Բ. Սուրեն Հարությունյան
- Գ. Վազգեն Մանուկյան
- Դ. Ադասի Խանջյան
- Ե. Գագիկ Հարությունյան

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

- 1) Հանրային խորհրդի նախագահ
- 2) ԼՂՀ վարչապետ
- 3) ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- 4) ՀՀ Գերագույն խորհրդի նախագահի տեղակալ
- 5) ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի առաջին քարտուղար
- 6) ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի առաջին նախագահ

44 Արքաների անունները համապատասխանեցնել նրանց հետ կապված իրադարձություններին.

- Ա. Արտավազդ II
- Բ. Արտաշես II
- Գ. Արտաշես I
- Դ. Արտավազդ I
- Ե. Տիգրան IV

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե

- 1) Պարթևստանի դեմ պայքարում պահպանեց Հայաստանի անկախությունը, բայց իր եղբորորդուն ստիպված պատանդ տվեց պարթևներին:
- 2) Հռոմի դաշնակից Ատրպատականի թագավորությունը միացրեց հայոց թագավորությանը:
- 3) Կառուցեց նոր քաղաք, որը գտնվում էր Ախուրյան գետի ափին:
- 4) Արարատյան դաշտում կառուցեց նոր մայրաքաղաք:
- 5) Զոհվեց Մեծ Հայքի տարածք ներխուժած սարմատական քոչվոր ցեղերի դեմ մղված ճակատամարտում:
- 6) Մահապատժի ենթարկվեց Եգիպտոսի թագուհի Կլեոպատրայի կարգադրությամբ:

45 Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միայն է», «Զգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 1) Անդրկովկասը Ռուսաստանից անջատելուց և անկախ հռչակելուց հետո երկրամասում հաստատված նոր կառավարությունը գլխավորում էր Գեգեչկորին:
- 2) Ախալքալաքում դեռ 1918 թ. հունվարին ստեղծվել էր Հայկական կորպուսի հրաձգային զունդ:
- 3) Կովկասյան ճակատում 1918 թ. մայիսի սկզբի դրությամբ ռուսական զորքին փոխարինած հայկական զորքի թիվը հասնում էր 42-43 հազարի:
- 4) Անդրկովկասի հարյուրամյա պատմության հաջողության պայմանները: Տրապիզոնի բանակցությունների արդյունքում ճանաչել է Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության պայմանները:
- 5) Արամ Մանուկյանը 1918 թ. մարտի 24-ին հաստատվել է Երևանի նահանգի ղեկավար:
- 6) Առաջին աշխարհամարտի Կովկասյան ճակատում պատերազմը 1918 թ. ձմռանը թուրք-անդրկովկասյանից վերաճել է թուրք-հայկականի:

46

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների ճիշտ բացատրությունները.

- ա. Պատգամավորական Կենտրոնական ժողովը Հայաստանում ապրող հայերի ներկայացուցչական համագումարն էր:
- բ. Պետրոս Հայկազունու և Արսեն Կրիսյանի գլխավորությամբ ստեղծված ազատագրական խմբակը կոչվում էր «Միություն ի փրկություն»:
- գ. Ցարիզմի հակահայ քաղաքականության դեմ ժողովրդի դիմադրությունը կազմակերպելու համար Թիֆլիսում ստեղծված մարմինը կոչվում էր «Ինքնապաշտպանության կենտրոնական կոմիտե»:
- դ. Արևմտահայերի Ազգային սահմանադրության համաձայն՝ ստեղծվող Ազգային ժողովը հայտնի էր նաև «Երեցների ժողով» անունով:
- ե. Քրդական կառավարական ջոկատները հայտնի էին «չելլոներ» անունով:
- զ. Անդրկովկասում Գ. Գոլիցինի փոխարեն նշանակված Ի. Վորոնցով-Դաշկովի պաշտոնը կոչվում էր Կովկասի փոխարքա:
- է. Արևմտահայ գորաբաժնի ձևավորման համար ստեղծված գործադիր նոր մարմինը կոչվում էր Հայաստանի ապահովության խորհուրդ:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, գ, դ
- 3) գ, զ, է
- 4) ա, բ, է

47

Գտնել տերմինների կամ հասկացությունների սխալ բացատրությունները.

- ա. Կիլիկյան Հայաստանի բանակում հատուկ տեղ զբաղեցնող հոգևոր-ասպետական կազմակերպություններից մեկը կոչվում էր «Հիվանդախնամների միաբանություն»:
- բ. Հայաստանի հարավում՝ Խլաթ կենտրոնով ստեղծված մահմեդական իշխանությունը կոչվում էր Շահ-Արմենների աթաբեկություն:
- գ. Կիլիկյան Հայաստանում պատերազմների ժամանակ գյուղացիներից և քաղաքացիներից հավաքագրվող զինուժը կոչվում էր աշխարհագոր:
- դ. Միջնադարում քաղաքների հարկահանությանը, առևտրին ու արհեստներին, շուկաներին հետևող պաշտոնյան կոչվում էր սպասալար:
- ե. Կիլիկյան Հայաստանի արքունի քարտուղարության գործակալության գլխավոր պաշտոնյան կոչվում էր կանցլեր:
- զ. Սեփական կալվածքները կամովին եկեղեցուն հանձնած և հոգևոր կոչում ընդունած հայ կալվածատերերին անվանել են պարոնտեր:
- է. Արևմտյան Հայաստանում ստեղծված կիսանկախ իշխանությունները կոչվում էին մելիքություններ:
- ը. Միջնադարում քաղաքի կառավարիչը կոչվում էր շահապ:

- 1) բ, դ, է
- 2) ա, դ, է
- 3) բ, գ, ը
- 4) ա, գ, է

48

Թվարկվածներից որո՞նք 1890–ական թվականների հայերի զանգվածային կոտորածների հետևանքներ չեն.

- ա. 100 հազար հայ գաղթեց Ռուսաստան, 200 հազարը՝ Եվրոպա և Ամերիկա:
- բ. Տեղահանված հայերը բնակեցվեցին Միջագետքի ապահով շրջաններում:
- գ. Ոչնչացվեցին 20 հազարից ավելի հայկական ձեռագրեր և հնատիպ գրքեր:
- դ. Սասունում կոտորվեց 10 հազար խաղաղ հայ բնակչություն:
- ե. Հայերն ամբողջությամբ ոչնչացվեցին անգամ Կ. Պոլսում և Զմյուռնիայում:
- զ. Արևմտահայ բազմաթիվ գավառներ հայաթափվեցին և բնակեցվեցին քրդերով ու թուրքերով:
- է. Գերմանական կառավարությունը ստանձնեց որք մնացած հայ երեխաների խնամքը:
- ը. Ոչնչացվեց մոտ 300 հազար հայ:

- 1) գ, դ, է
- 2) բ, դ, է, ը
- 3) ա, գ, ը
- 4) բ, գ, է, է

49

Ստորև թվարկված պատմական դեպքերի ու իրադարձությունների հետևանքներից որո՞նք են սխալ.

- ա. Դեպի Բաբելոն, Պարսից ծոց և Միջերկրական ծով կատարած հաղթարշավների հետևանքով Սարգուրի II–ը չորս կողմից շրջափակման մեջ վերցրեց Ասորեստանը:
- բ. Ք. ա. VIII դ. վերջերին Ասորեստանը վերականգնեց իր դիրքերը՝ կրկին դառնալով Վանի տերության մրցակիցն Առաջավոր Ասիայում:
- գ. Արտաշես I–ի միավորիչ գործունեության հետևանքով հայկական տարածքների մեծ մասը միավորվեց մեկ ընդհանուր պետության մեջ:
- դ. Վանի թագավորության և սկյութների դաշնակցային հարաբերությունների հետևանքը վերջիններիս՝ Փոքր Ասիայի արևելքում հաստատվելն էր:
- ե. Մագնեսիայի ճակատամարտում պարթևական զորքերի պարտությունը նպաստեց Արևելքում ուժերի հարաբերակցության փոփոխությանը:
- զ. Կիմերների հարձակման հետևանքով Վանի թագավորությունը հայտնվեց երկու ճակատով հարձակվող թշնամիների օղակում:
- է. Լուկուլլոսի պարտության հետևանքով վերականգնվեց Հայկական տերության ռազմական հեղինակությունը:

- 1) բ, գ, է
- 2) ա, դ, է
- 3) ա, գ, է
- 4) բ, դ, է

50 Ո՞ր իրադարձությունն է տեղի ունեցել չորրորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Երևանի գրավումը շահ Աբասի կողմից
- բ. Բաղդադի գրավումը թուրքերի կողմից և թուրք-պարսկական պատերազմների ավարտը
- գ. շահ Աբասի հարձակումը և Թավրիզի գրավումը
- դ. շահ Աբասի հրամանով հայ բնակչության տեղահանության սկիզբը
- ե. շահ Աբասի գահակալության սկիզբը
- զ. Նախիջևանի գրավումը շահ Աբասի կողմից
- է. Կասրե Շիրինի պայմանագրի կնքումը
- ը. շահ Աբասի կողմից Այսրկովկասի ու Ատրպատականի զիջումը օսմանցիներին
- թ. շահ Աբասի մուտքը Ջուղա
- ժ. Ամասիայի հաշտության կնքումը Սեֆյան և Օսմանյան տերությունների միջև

- 1) ը
- 2) գ
- 3) զ
- 4) թ

51 Դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա. Լենինականի հեկի գործարկումը
- բ. Ստալինի 50-ամյակի նշումը, անձի պաշտամունքի բացահայտ դառնալը
- գ. Երևանի կաուչուկի գործարանի շահագործման հանձնվելը
- դ. գյուղմիասնարկի շրջանառության մեջ մտնելը
- ե. Խորեն Մուրադբեգյանի ընտրվելը Ամենայն հայոց կաթողիկոս
- զ. Հայաստանի կերպարվեստի թանգարանի կազմակերպումը
- է. Սովի պատճառով և ապրուստի միջոցներ հայթայթելու համար Սևանա լճի ավազանից հազարավոր ընտանիքների հեռանալը
- ը. Հնչակյան կուսակցության գործունեության դադարեցումը ԽՍՀՄ տարածքում
- թ. Հայաստանում գավառային բաժանման վերացումը և շրջանների ստեղծումը
- ժ. Հայաստանի կոմունիստական երիտասարդական միության ստեղծումը

- 1) դ, ժ, ը, ե, ա, բ, է, գ, զ, թ
- 2) ժ, ը, դ, ա, բ, է, ե, թ, գ, զ
- 3) դ, ժ, ա, ը, ե, թ, բ, է, գ, զ
- 4) ժ, դ, ը, ա, բ, թ, է, ե, գ, զ

52 Տրված իրադարձություններից ո՞րն է տեղի ունեցել յոթերորդը՝ ըստ ժամանակագրական հաջորդականության.

- ա. Արգիշտի II-ի գահակալության սկիզբը
- բ. Սարգոն II-ի կողմից Խալդիի գլխավոր տաճարի թալանումը
- գ. Խուկանայի և խեթերի թագավորի միջև պայմանագրի կնքումը
- դ. Վանի թագավորության գրային բարեփոխումը
- ե. Էրեբունի ամրոցի հիմնադրումը
- զ. Կարանի թագավորի դիմադրելը խեթերի արշավանքներին
- է. «Ուրարտու»-ի վերջին հիշատակումը ասուրա-բաբելական արձանագրություններում
- ը. Վանի թագավորության միասնական դիցարանի ստեղծումը
- թ. «Նաիրի» երկրանվան հիշատակումը Սալմանասար I թագավորի կողմից

- 1) է
- 2) բ
- 3) դ
- 4) ա

53 Կատարել համապատասխանեցում.

Տարեթիվ

1. 1920 թ. նոյեմբերի 30	5. 1921 թ. հուլիսի 13
2. 1921 թ. հունիսի 1	6. 1921 թ. հունիսի 12
3. 1921 թ. փետրվարի 25	7. 1921 թ. փետրվարի 26
4. 1920 թ. դեկտեմբերի 25	8. 1921 թ. հունիսի 30

Իրադարձություն

- ա. «Լեոնային Ղարաբաղի՝ Հայաստանին պատկանելության մասին» ՀՍԽՀ ԺԿԽ-ի հայտարարության հրապարակումը
- բ. Կարմիր բանակի զորամասերի մուտքը Թիֆլիս
- գ. Կարմիր բանակի զորամասերի մուտքը Սիսիան
- դ. Ինքնավար Սյունիքի հռչակումը
- ե. Կարմիր բանակի զորամասերի մուտքը Մեղրի
- զ. Ադրբեջանի հեղկոմի հայտարարությունը՝ «Լեոնային Ղարաբաղը, Ջանգեզուրը և Նախիջևանը Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետության մաս ճանաչելու մասին»
- է. Լեոնահայաստանի վերանվանումը Հայաստանի Հանրապետություն
- ը. Մոսկվայի ռուս-թուրքական երկրորդ կոնֆերանսի սկիզբը
- թ. մեծ պետությունների Լոնդոնի կոնֆերանսի սկիզբը

- 1) 1-գ, 2-դ, 3-է, 4-բ, 5-է, 6-ա, 7-թ, 8-գ
- 2) 1-ա, 2-գ, 3-թ, 4-դ, 5-է, 6-գ, 7-ը, 8-է
- 3) 1-գ, 2-է, 3-բ, 4-դ, 5-է, 6-ա, 7-ը, 8-գ
- 4) 1-ա, 2-է, 3-բ, 4-դ, 5-գ, 6-գ, 7-թ, 8-է

54

Թվարկված բարեփոխումներից առանձնացնել երեքը, որոնք իրականացրել է Պապ թագավորը.

- ա. Ի կատարումն Աշտիշատի ժողովի որոշման՝ Պապի հրամանով կառուցվել են վանքեր, հիվանդանոցներ, կուսանոցներ և ապաստաններ:
- բ. Պապը մտցրել է եկեղեցուն վճարվող պտղի և տասանորդների կարգ:
- գ. Պապի հրամանով փակվել են կուսանոցներն ու այրիների ապաստանները, կույսերին ու այրի կանանց թույլատրվել է ամուսնանալ:
- դ. Հոգուտ արքունիքի՝ Պապը բռնագրավել է եկեղեցապատկան հողերի մեծ մասը, սակայն ավելացրել է եկեղեցուն վճարվող տասանորդ հարկի չափաբաժինը:
- ե. Պապը հոգևորականների եղբայրներին, զավակներին ու ազգականներին պարտադրել է պետական ծառայություն կատարել:
- զ. Հայոց կաթողիկոսի թեկնածու Ներսես Մեծին Պապը թույլ չի տվել մեկնելու Կեսարիա, այլ նա կաթողիկոս է ձեռնադրվել և օծվել Հայաստանում, որով էլ հաստատվել է Հայոց կաթողիկոսական աթոռի սկզբնական ինքնագլխությունը:
- է. Հոգուտ արքունիքի՝ Պապը եկեղեցուց կտրել է դեռևս Տրդատ Մեծի տված հողի մեծ մասը:

- 1) գ, ե, է
- 2) բ, ե, գ
- 3) ա, բ, դ
- 4) գ, զ, է

55

Բերված փաստարկներից որո՞նք են սխալ.

- ա. 1992 թ. դեկտեմբերին Թուրքիան ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը, բայց նրա հետ դիվանագիտական հարաբերություններ չհաստատեց:
- բ. 1993 թ. մայիսի 18-ին հայ ազատամարտիկները մտան Լաչին:
- գ. 2007 թ. հունվարի 19-ին Ստամբուլում ահաբեկչության զոհ դարձավ «Ակոս» թերթի խմբագիր Հրանտ Դինքը:
- դ. 1989 թ. հունվարին ԼՂԲՄ-ում ստեղծվել է Հատուկ կառավարման կոմիտեն:
- ե. 1992 թ. օգոստոսի 15-ին ԼՂՀ-ում ստեղծվեց Պաշտպանության պետական կոմիտեն՝ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ:
- զ. 1988 թ. փետրվարի 26-ին ստեղծվել է «Ղարաբաղ» կոմիտեն:
- է. 2009 թ. հոկտեմբերի 10-ին Ցյուրիխում Հայաստանի Հանրապետության և Թուրքիայի միջև ստորագրվեցին «Երկկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման և զարգացման մասին» արձանագրությունները:
- ը. 2015 թ. հունվարից ՀՀ-ն Եվրոպայի խորհրդի (ԵԽ) լիիրավ անդամ է:

- 1) բ, գ, դ, է
- 2) ա, բ, գ, ը
- 3) գ, զ, ե, է
- 4) ա, դ, ե, ը

56 **Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.**

- ա. Արցախի ազատագրական ուժերը 1724 թ. թուրքական բանակի դեմ համատեղ պայքարի մասին պայմանագիր են կնքել Գանձակի մահմեդականների հետ:
- բ. Ըստ 1724 թ. Կ.Պոլսում կնքված պայմանագրի՝ Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև կատարվել է գրաված տարածքների փոխանակում:
- գ. 1828 թ. փետրվարի 10-ին Թուրքմենչայ գյուղում կնքվել է ռուս-պարսկական հաշտության պայմանագիր:
- դ. Բեռլինի վեհաժողովի նախօրյակին՝ մայիսի 25-ին կնքված համաձայնագրով Ֆրանսիան Թուրքիայից ստացել է Կիպրոս կղզին:
- ե. Սան Ստեֆանոյի պայմանագրի 16-րդ հոդվածով Բարձր դուռը պարտավորվել է Արևմտյան Հայաստանում անհապաղ բարեփոխումներ անցկացնել և ապահովել հայերի անվտանգությունը քրդերից ու չերքեզներից:
- զ. 1878 թ. հունիսի 1-ին Բեռլինում սկսված վեհաժողովն ընթացել է Մեծ Բրիտանիայի մշակած սցենարով:
- է. 1914 թ. հունվարի 26-ի ռուս-թուրքական համաձայնագրով Արևմտյան Հայաստանում ստեղծվել է միացյալ ինքնավար հայկական տարածք:
- ը. Սայքս-Պիկոյի համաձայնագրով Օսմանյան կայսրության տարածքները բաժանվելու էին Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի և ԱՄՆ-ի միջև:
- թ. Սան Ստեֆանոյի պայմանագրով Բայազետը վերադարձվել է Թուրքիային:

- 1) ա, դ, ե, է
- 2) գ, զ, է, ը
- 3) ա, գ, ե, զ
- 4) բ, դ, ը, թ

57

Կատարել իրադարձությունների և տարեթվերի համապատասխանեցում.

- ա. Ակցիումի ծովային ճակատամարտը
- բ. Վաղարշ I Արշակունու գահակալման սկիզբը Մեծ Հայքում
- գ. Կորբուլոնի լեգեոնների ներխուժումը Մեծ Հայք
- դ. Վաղարշ II-ի գահակալման ավարտը Մեծ Հայքում
- ե. Սանատրուկի գահակալման ավարտը
- զ. Սասանյանների հաստատումը պարսից գահին
- է. Բակուր Արշակունու գահընկեց լինելը և Հռոմ տարվելը
- ը. Վաղարշ I Արշակունու գահակալման սկիզբը Պարթևստանում
- թ. Հռանդեայի պայմանագրի կնքումը

1. Բ. ա. 31 թ.	6. 117 թ.
2. 64 թ.	7. 60 թ.
3. 51 թ.	8. 198 թ.
4. 110 թ.	9. 58 թ.
5. 226 թ.	10. 163 թ.

- 1) ա-1, բ-6, գ-9, դ-8, է-4, զ-5, է-10, ը-3, թ-2
- 2) ա-1, բ-6, գ-7, դ-5, է-4, զ-8, է-10, ը-3, թ-2
- 3) ա-1, բ-3, գ-9, դ-8, է-10, զ-5, է-7, ը-6, թ-2
- 4) ա-9, բ-3, գ-2, դ-10, է-4, զ-5, է-8, ը-6, թ-7

58

Տրված բացատրություններից որո՞նք են սխալ արտահայտում տրված հասկացությունների բովանդակությունը.

- 1) Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու նպատակով Թիֆլիսում ձևավորված համազգային կազմակերպությունը կոչվել է Հայոց ազգային կենտրոնական բյուրո:
- 2) Քենալական ազգայնամոլական շարժման նպատակները ձևակերպած փաստաթուղթը կոչվում էր «Թուրքական ազգային ծրագիր»:
- 3) Արցախյան հիմնախնդրի լուծման նպատակով ԵԱՀԿ ձևաչափով և Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի և ԱՄՆ-ի համանախագահությամբ ստեղծված կառույցը կոչվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խումբ:
- 4) ԽՍՀՄ կառավարությանն առընթեր կազմակերպված մարմինը կոչվել է Արտասահմանից ներգաղթող հայերի ընդունման կոմիտե:
- 5) Արևելահայերի Հայոց ազգային համախորհրդակցության որոշմամբ ձևավորված օրենսդիր մարմինը կոչվել է Ազգային ժողով:
- 6) Հայոց պահանջատիրության հարցը պաշտպանելու նպատակով ՀՅԴ կողմից ԱՄՆ-ում ձևավորված կառույցը կոչվում է Հայկական ազգային կոմիտե:
- 7) Հայկական հարցի լուծմանը նպաստելու նպատակով Թիֆլիսում ձևավորված համազգային կազմակերպությունը կոչվել է Արևելահայ ազգային խորհուրդ:
- 8) 1917 թ. նոյեմբերին ստեղծված հայկական գորամիավորումը կոչվում էր Առանձին հայկական հարվածող գորամաս:
- 9) Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում արևմտահայերի շահերը ներկայացնող մարմինը կոչվում էր Ազգային պատվիրակություն:

59

Գտնել սխալ պատասխանները.

Օտարների կողմից Հայաստանն անվանվել է՝

- 1) Արմինա
- 2) Հայաստան
- 3) Հարմինույա
- 4) Սոմխեթի
- 5) Հայք
- 6) Ուրարտու
- 7) Հայասա
- 8) Բիայնիլի

60

Գտնել ճիշտ պատասխանները.

1920 թ. սեպտեմբերի 18-ին Բաքվում ընդունված բանաձև-փաստաթուղթը վտանգավոր էր Հայաստանի համար, որովհետև՝

- 1) դրանով առաջարկվում էր հնարավոր բոլոր միջոցներով օգնել Հայաստանին խուսափելու խորհրդայնացումից:
- 2) առաջարկվում էր քեմալականների ռազմարշավի միջոցով նպաստել Հայաստանի խորհրդայնացմանը:
- 3) ենթադրվում էր բոլոր միջոցներով օգնել Անտանտին:
- 4) ստեղծվում էր վրաց-ադրբեջանական հակահայկական համագործակցություն:
- 5) այն ամբողջությամբ ուղղված էր Հայաստանի Հանրապետության և հայ ժողովրդի դեմ:
- 6) Ռուսաստանից պահանջվում էր «թուրք-հայկական կոտորածները» կանխելու պատրվակով որպես փրկարար և հաշտարար մտնել Հայաստան և հաստատել խորհրդային վարչակարգ:
- 7) Ռուսաստանից պահանջվում էր չմիջամտել Հայաստանի ներքին գործերին:
- 8) նախատեսում էր ադրբեջանական զորքը Հայաստան մտցնելով՝ կանխել հայ-ռուսական համագործակցությունը:

61

Թվարկվածներից որո՞նք են պատմական իրադարձությունների իրական պատճառահետևանքային կապեր.

- 1) Մծբինի հաշտության հետևանքը Հյուսիսային Միջագետքում պարթևների դիրքերի թուլացումն էր:
- 2) Անիի Բագրատունիներին ենթակա թագավորությունների առաջացման պատճառը զարգացած ավատատիրության շրջանում գոյություն ունեցող ավատատիրական մասնատվածությունն ու իշխանների կենտրոնախույս ձգտումներն էին:
- 3) Գյուտ կաթողիկոսի՝ Տիգրան մեկնելու պատճառը Խոսրով II-ի գումարած ժողովին մասնակցելն էր:
- 4) Վարդան Կրտսերի ապստամբության արդյունք էր Հայոց Արևելից կողմերում ու հարակից տարածքներում հայկական թագավորության ստեղծումը:
- 5) Հուստինիանոս I-ի 536 թ. օրենքի կիրառման արդյունքում ստեղծվեցին Առաջին, Երկրորդ, Երրորդ և Չորրորդ Հայքերը:
- 6) Թեոդորոս Ռշտունուն ազատ արձակելու պատճառը Հայաստանը Բյուզանդական կայսրության ոլորտում պահելն էր:
- 7) IX դարի վերջին Խլաթի ամիրայի՝ Հայաստան ներխուժելու պատճառը հայբյուզանդական 893 թ. կնքված պայմանագիրն էր:
- 8) Խաղամախյայի ճակատամարտի հետևանքը պարսից զորավար Միհրանի քսանհազարանոց զորքի պարտությունն էր:
- 9) Հայ-վրացական զինակցության արդյունքում սելջուկների լծից ազատվեցին Հայաստանի կենտրոնական ու հարավային շրջանները:

62

Թվարկվածներից որո՞նք են տեղ գտել Մովսես Սարաֆյանի կազմած Հայաստանի ազատագրության ծրագրում.

- 1) Հայոց թագավորի ընտրությունը պետք է կատարեր ռուսական կայսրը, իսկ օծումը պետք է տեղի ունենար Էջմիածնում:
- 2) Հայաստանի մայրաքաղաք էր դառնալու Վաղարշապատը կամ Անին:
- 3) Առաջարկվում էր Ռուսաստանում բնակվող հայերից և վրացիներից կազմել կամավորական զորաջոկատներ և ռուսական զորքերի հետ ուղարկել Վրաստան:
- 4) Հակաթուրքական պայքարի մեջ անհրաժեշտ էր ընդգրկել նաև Արցախի մելիքներին՝ նրանց տրամադրելով ռազմական հանդերձանք և զենք:
- 5) Կասպից ծովի ափին Հայաստանին պետք է տրամադրվեր նավահանգիստ:
- 6) Հերակլ II-ը կարող էր հայ, ռուս և վրացի զինվորներ ուղարկել Երևան և գահընկեց անել տեղի խանին:
- 7) Հայաստանի կառավարությունը Մոսկվայում պետք է ունենար իր դեսպանը:
- 8) Հայաստանն ազատագրելուց հետո պետք է ստեղծվեր հայկական պետություն, և Արցախի մելիքներից մեկը դառնար Հայաստանի թագավոր:

63 **Տրված փաստարկներից որո՞նք են ճիշտ.**

- 1) 408-րդ հայկական դիվիզիան Կերչի մոտ մղված մարտերից հետո մասնակցեց նաև Բեռլինի գրավման օպերացիային:
- 2) Հայ ժողովրդի ավելի քան 60 000 զավակներ պատերազմին մասնակցել են հայկական ազգային դիվիզիաների կազմում:
- 3) Կուրսկի ճակատամարտում ցուցաբերած անձնվիրության համար ԽՍՀՄ հերոսի կոչմանն արժանացավ օդաչու Սերգեյ Բուռնազյանը:
- 4) Հայկական 76-րդ լեռնահրաձգային դիվիզիան, որ կազմավորվել էր դեռ 1920–1922 թթ. Հայաստանում, հատկապես աչքի ընկավ Ստալինգրադի ճակատամարտում և վերակազմավորվեց 51-րդ գվարդիական հրաձգային դիվիզիայի:
- 5) Հայրենական մեծ պատերազմի 64 հայ զեներալներից 6-ը հետագայում դարձել են մարշալներ:
- 6) ԽՍՀՄ հերոսներ Հունան Ավետիսյանը և Սուրեն Առաքելյանը կովել են 261-րդ հրաձգային դիվիզիայի կազմում:
- 7) Խորհրդա-ֆիննական պատերազմում հայերից 4 հոգի արժանացել են ԽՍՀՄ հերոսի կոչման:
- 8) Փառքի 3-րդ, 2-րդ և 1-ին աստիճանի շքանշաններով պարգևատրված 27 հայ ռազմիկներ դարձել են զինվորական այդ շքանշանի լրիվ ասպետներ:

64 **Ընտրել ճիշտ պնդումները.**

- 1) Ըստ ավանդության՝ Բելի նկատմամբ Հայկի տարած հաղթանակի տարին (Ք. ա. 2492թ.) համարվել է Հայոց մեծ թվականի սկիզբը:
- 2) Վանա լիճը ծովի մակերևույթից ունի 1820 մ բարձրություն և չորս կղզի՝ Ադթամար, Կտուց, Լիմ և Արտեր:
- 3) Վան և Ուրմիա լճերի միջև Արամ անունով երկիր հիշատակվել է դեռևս Ք. ա. XXIII դարում:
- 4) ՀՀ-ի՝ բարձրությամբ երկրորդ լեռնագագաթ Կապուտջուղն ունի 3925 մ բարձրություն:
- 5) Հայկական ավանդության համաձայն՝ Արամանյակի անունով է կոչվել Արմավիր մայրաքաղաքը:
- 6) Վանի թագավորության շրջանից հայտնի մեհենագրային համակարգն ունի բնիկ տեղական ծագում, այն բաղկացած էր շուրջ 300 նշաններից:
- 7) Հույն մատենագիր Հիպպոլիտիսը 234–235 թթ. գրած «Ժամանակագրություն» աշխատությունում հայերին հիշատակել է սեփական դպրություն ունեցող ժողովուրդների շարքում:
- 8) Հայկական լեռնաշխարհի կենտրոնով ձգվում է Հայկական Տավրոս լեռնաշղթան, որը սկսվում է Մեծ Արարատից:

65 **Տրված իրադարձություններից որո՞նք են խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը.**

- 1) Ասորեստանի արքայի որդիներ Սարասարի և Ադրամեւելքի փախուստը Հայաստան
- 2) Նինվեի գրավումը դաշնակից զորքերի կողմից
- 3) Պարույր Հայկագունու թագադրվելը և ճանաչվելը Հայաստանի թագավոր
- 4) Սարգուրի III–ի հիշատակվելը ասորեստանյան արձանագրություններում
- 5) Տիգրան Երվանդյանի կողմից Աժդահակին սպանելը
- 6) զորավար Վահումիսայի և հայերի ընդհարումը Հյուսիսային Միջագետքում
- 7) հունական 10–հազարանոց բանակի նահանջը Հայաստանի տարածքով
- 8) Վահագն Երվանդյանի գահակալման սկիզբը

66 **Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**

- 1) Երևանի բերդում «Խելքից պատուհաս» պիեսի բեմադրումը հեղինակի ներկայությամբ
- 2) Համբարձում Լիմոնձյանի կողմից հայկական նոր ձայնագրության ստեղծումը
- 3) «Որոգայթ փառաց» գրքի հրատարակումը Մադրասում
- 4) Շուշիի թեմական դպրոցի բացումը
- 5) Ղուկաս Ինճիճյանի խմբագրությամբ «Տարեգրություն» պարբերականի հրատարակումը
- 6) Միքայել Չամչյանի «Պատմութիւն Հայոց» եռահատոր աշխատության առաջին տպագրությունը
- 7) Աղաբաբյան դպրոցի հիմնումը

--	--	--	--	--	--	--	--

67 **Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.**

- 1) «Արյան լճի» մոտ տեղի ունեցած ճակատամարտը
- 2) Բուղայի զորքի մուտքը Վիրք
- 3) Աշոտ Արծրունու գլխավորությամբ Նկան ամրոցի հերոսական դիմադրությունը արաբներին
- 4) Հայոց իշխանաց իշխան Բագարատ Բագրատունու կառավարման սկիզբը
- 5) Հովհաննիս Զանակվելը «Լեռան» կառավարիչ
- 6) մեզ հասած՝ մանրանկարներով զարդարված առաջին ամբողջական ձեռագրի ստեղծումը
- 7) Բագրատունիների նստավայրի տեղափոխումը Բագարան

--	--	--	--	--	--	--	--

68 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Էվոյուցիոն ֆիզիոլոգիայի հիմնադիրը
- Բ. նշանավոր արևելագետ
- Գ. ժամանակակից օրգանական լուսաքիմիայի հայրը
- Դ. հայ ազգային բնանկարի հիմնադիրը
- Ե. արևելահայ երգահանային դպրոցի հիմնադիրը
- Զ. հայկական առաջին մշտական թատերական խմբի ղեկավարը
- Է. ժամանակակից երկրաքիմիա գիտաճյուղի հիմնադիրը

- 1) Անդրեաս Արծրունի
- 2) Գևորգ Բաշինջադյան
- 3) Լևոն Օրբելի
- 4) Ջակոմո Չամչյան
- 5) Հովսեփ Օրբելի
- 6) Քրիստափոր Կարա-Մուրզա
- 7) Տիգրան Չուխաճյան
- 8) Պետրոս Մադաթյան

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

69 Կատարել համապատասխանեցում.

- Ա. Մուշեղ Մամիկոնյան
- Բ. Արտավան Արշակունի
- Գ. Արտավազ Մամիկոնյան
- Դ. Հովհաննես Արշակունի
- Ե. Համազասպ Մամիկոնյան
- Զ. Ներսեհ Կամսարական

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է

- 1) Շիրակում հարձակվել է արաբ զլխավոր հարկահանի վրա և իլել ամբողջ հավաքած հարկը:
- 2) Մասնակցել է Հուստինիանոս I-ի դեմ խռովությանը:
- 3) Նրա օրոք կառուցվել է Թալինի նշանավոր եկեղեցին:
- 4) Հայ պատմիչի բնութագրմամբ՝ նա առաքինի, ընթերցասեր և ուսումնասեր այր էր:
- 5) Բյուզանդացիների կողմից դավադրաբար սպանվել է:
- 6) Արուճում ձեռնարկել է իշխանական պալատի կառուցումը:
- 7) Ջախջախել է Տարոն ներխուժած արաբական ջոկատը և ամրացել Արտազերս ամրոցում:

Ստորև տրված պնդումներից յուրաքանչյուրի համար ընտրել՝ «Ճիշտ է», «Միայն է», «Չգիտեմ» պատասխաններից որևէ մեկը.

- 1) ՀՅԴ ինքնավերացման համագումարից հետո Խորհրդային Հայաստանում լուծարվել են դաշնակցության ընդհատակյա կառույցները:
- 2) Ի տարբերություն Արևմուտքի զարգացած երկրների՝ Խորհրդային Միության արդյունաբերացումն սկսվել էր թեթև և սննդի արդյունաբերություններից:
- 3) Արդյունաբերացման նպատակը ԽՍՀՄ-ը մեքենաներ և սարքավորումներ ներմուծող երկրից դրանք արտադրող երկրի վերածելն էր:
- 4) Հնգամյակներով կենտրոնացված պլանավորումն իրականացվել է ԽՍՀՄ-ի գոյության բոլոր տարիներին:
- 5) Հայաստանում 1945-1952 թթ. քաղաքական մեղադրանքով բռնությունների է ենթարկվել 15 000 մարդ, որոնց մեկ երրորդը գնդակահարվել է:
- 6) Հայ տրոցկիստների առաջին ելույթը երեք գործիչների հրապարակած «Երեքի դեկլարացիան» էր, որը տպագրվեց մամուլում 1927 թվականին: